

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Moravská Třebová

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Moravská Třebová se nachází v jihovýchodní části Pardubického kraje a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. SO ORP Moravská Třebová lze stručně charakterizovat následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 33 obcí (což je velikost přibližně odpovídající průměru kraje);
- v dotčeném území žije celkem 26.697 obyvatel, z toho 10.491 v jádrovém městě;
- SO disponuje 2. nejnižší hustotou zalidnění (64 obyv./ km²);
- rozlohou přes 417 km² je 2. největším obvodem (po SO ORP Chrudim).

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Pardubickém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Moravská Třebová	33	26697	10491	417
Chrudim	86	82941	23182	746
Česká Třebová	5	18487	15892	80
Hlinsko	22	21265	9972	247
Holice	14	17307	6489	214
Králíky	5	8910	4444	159
Lanškroun	22	23101	10124	275
Litomyšl	35	26841	10178	337
Pardubice	56	126223	89467	409
Polička	20	19671	8903	273
Přelouč	42	24707	9057	257
Svitavy	28	31762	17027	352
Ústí nad Orlicí	16	26642	14472	191
Vysoké Mýto	40	32602	12429	282
Žamberk	27	29284	6057	282
Průměr za kraj	30	34429	----	301

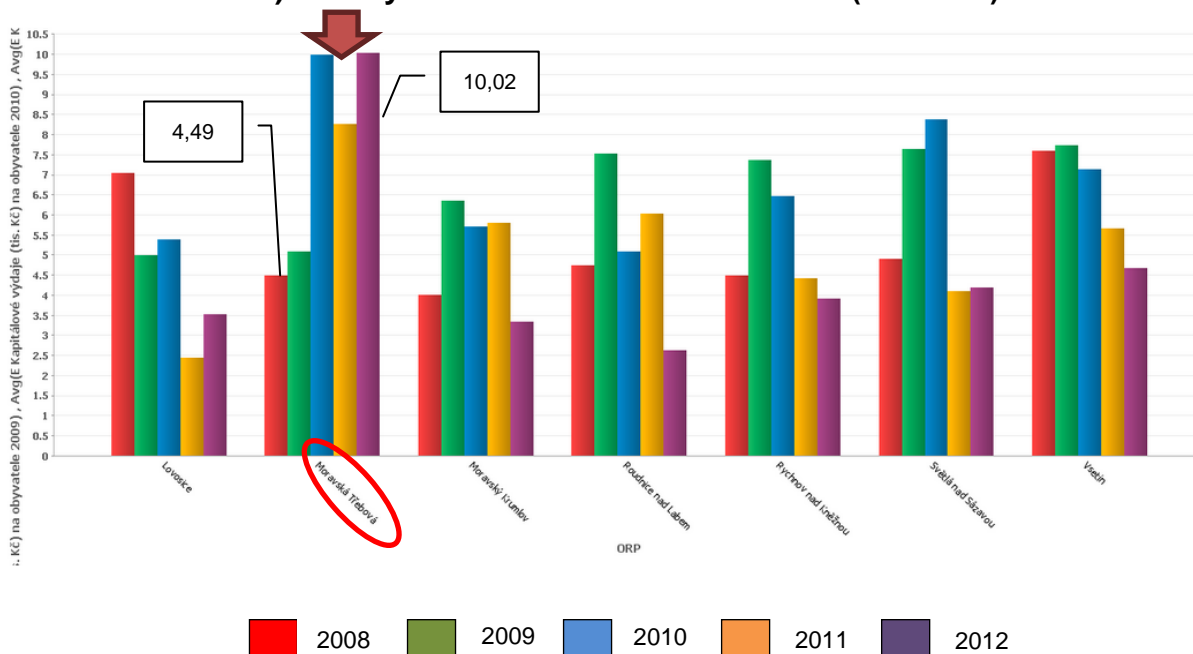
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Pardubického kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO a počtem obyvatel SO):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 26.000 až 27.500 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Dvůr Králové nad Labem, Nový Bor, Semily, Český Těšín, Litomyšl, Ústí nad Orlicí, Žatec);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 32 až 33 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Moravský Krumlov, Rychnov nad Kněžnou, Světlá nad Sázavou, Vsetín, Lovosice, Roudnice nad Labem).

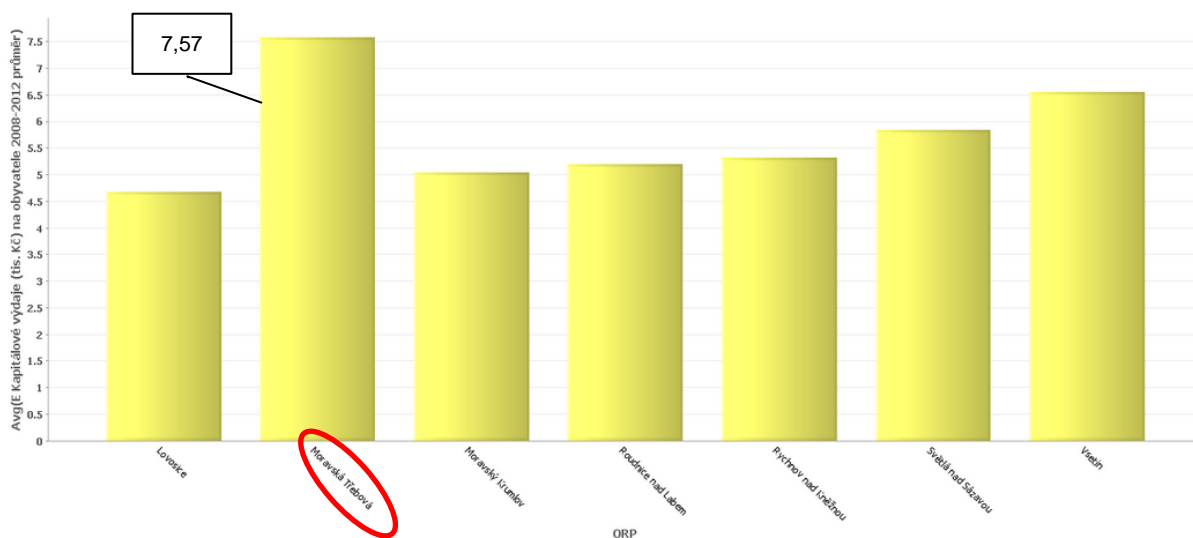
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se blíže podívat na **úroveň kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Jejich výše odráží investiční akce obvodů, a jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé, SO ORP Moravská Třebová po celou dobu vykazoval nejvyšší hodnoty: v letech 2010-2012 dokonce zcela nejvyšší. To dokládá i průměrná výše kapitálových výdajů dosažená obvodem – 7,57 tis. Kč/obyv./rok, která je nejvyšší ve skupině SO srovnávaných dle kritéria počtu obcí. Situaci znázorňují obrázky 1 a 2.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 32 – 33) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

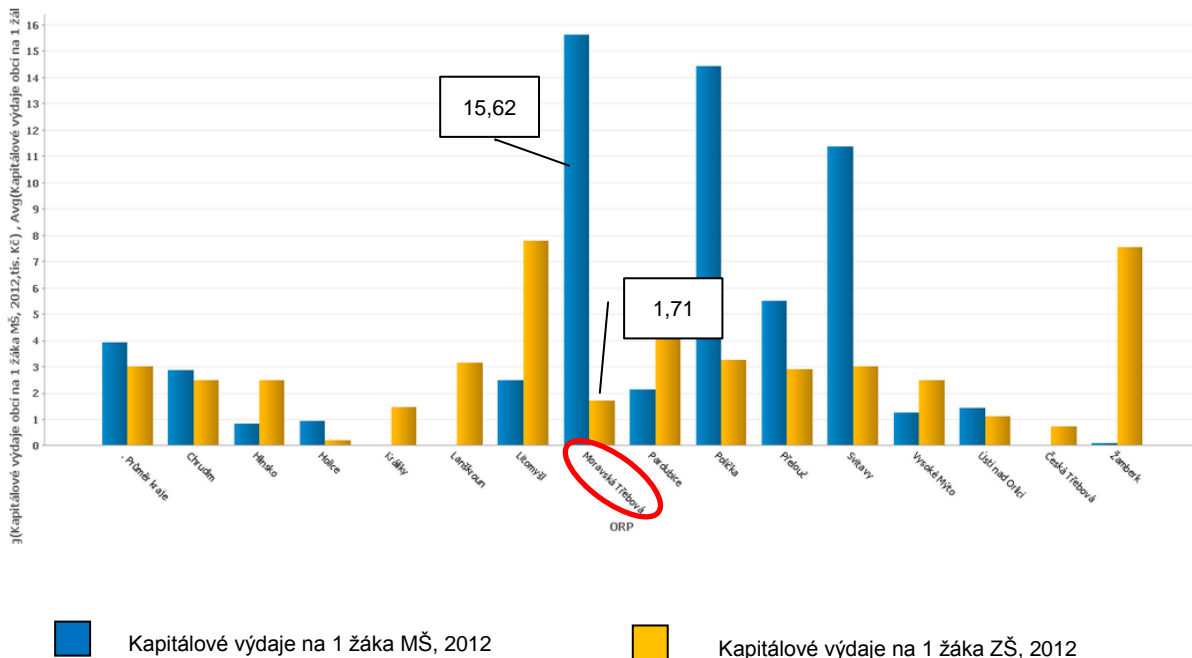
Obrázek 2: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 32 – 33) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání je vhodné vyzdvihnout zejména porovnání **kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol**. SO ORP Moravská Třebová naprosto dominuje z hlediska kapitálových výdajů na žáky mateřských škol mezi správními obvody Pardubického kraje. Obvodem dosažená hodnota tohoto ukazatele (15,62 tis. Kč/žáka) téměř čtyřnásobně převyšuje průměr kraje. Obdobná situace avšak platí, i pokud bychom aplikovali jiné kritérium pro výběr srovnávaných SO ORP, např. počet obcí nebo počet obyvatel v daném obvodu. Naopak hodnotou kapitálových výdajů na žáky základních škol (1,71 tis. Kč/žáka) se obvod řadí k pěti obvodům s nejnižšími hodnotami v kraji. Viz obrázek 3.

Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Pardubického kraje) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

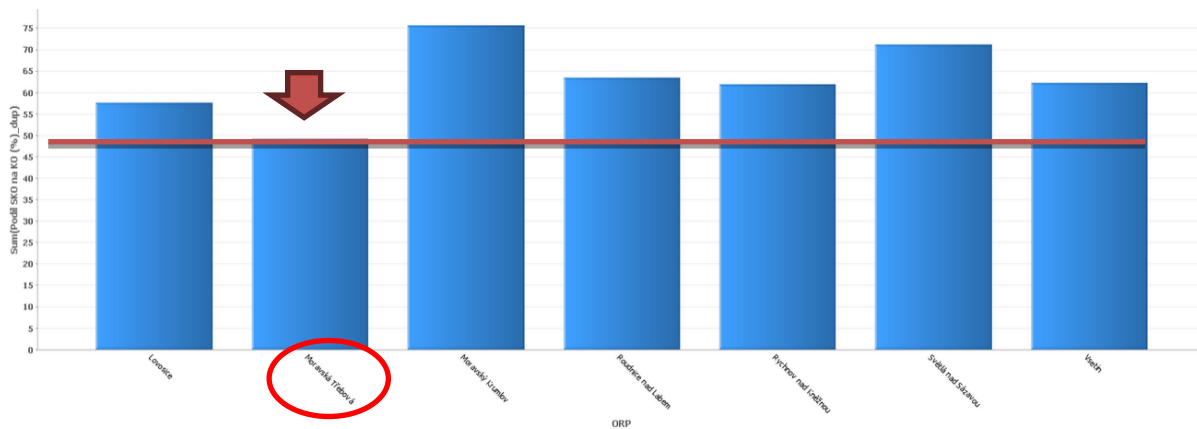
Při bližším pohledu na problematiku odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu u SO ORP Moravská Třebová významné srovnání **produkce odpadů**. Celková **měrná produkce KO** obvodu je mezi srovnávanými obvody **nejvyšší** (ca 416 t/1.000 obyv.). Produkce SKO je naopak druhá nejnižší (ca 204 t/1.000 obyv.). Pozitivní je nejnižší podíl SKO na KO ve srovnávané skupině SO ORP, který činí ca 49 %. Viz obrázky 4 a 5 (červená linie značí dosaženou úroveň SO ORP Moravská Třebová).

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 32 – 33; v tunách/1.000 obyv.)

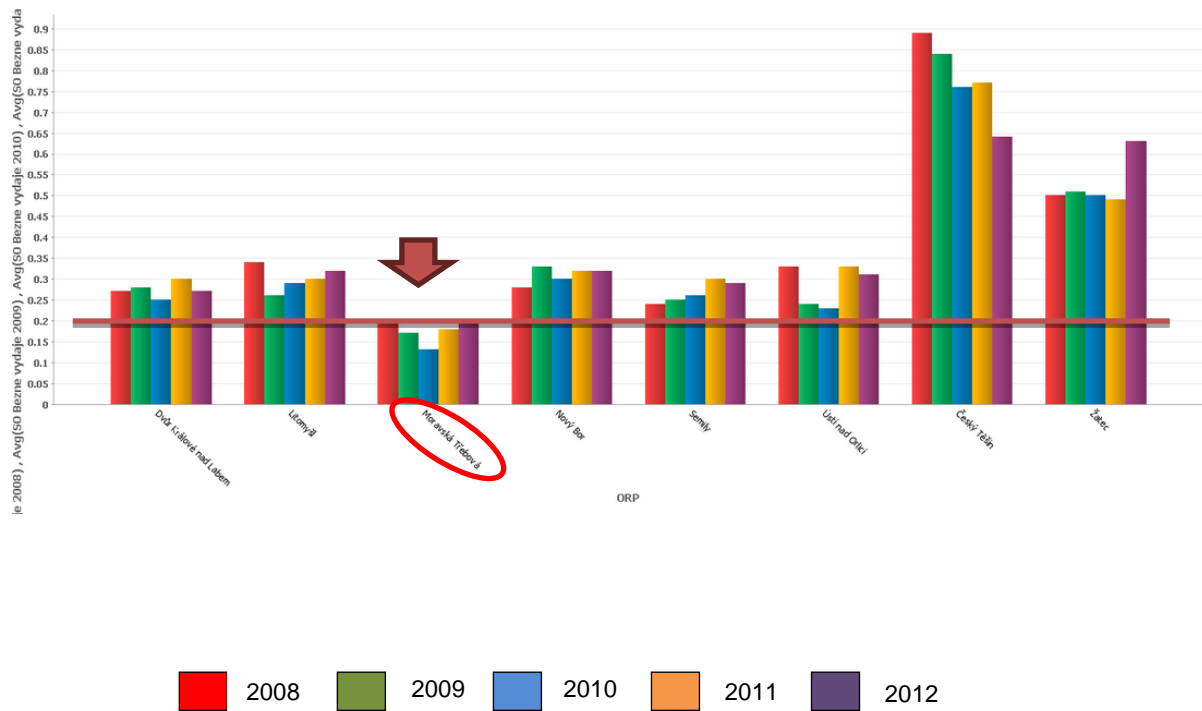
Obrázek 5: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 32 – 33; v %)

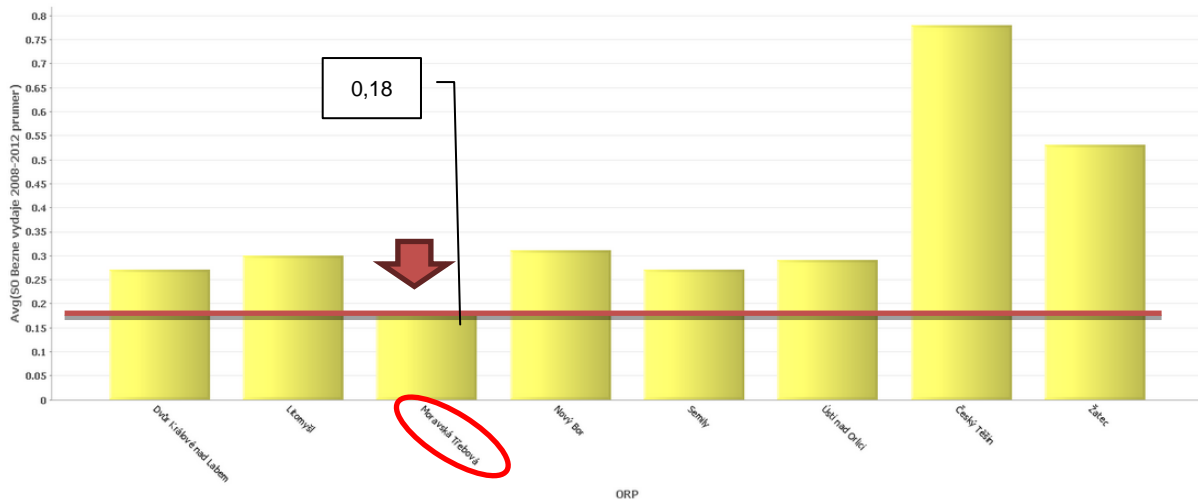
5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je zajímavé srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Jejich výše odráží náklady na běžný provoz a jak je z obrázků níže zřejmé, SO ORP Moravská Třebová dosahuje každoročně ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP nejnižších hodnot (v průměru 0,18 tis. Kč/obyv./rok). Jejich výše se pohybuje v rozpětí 0,13 – 0,20 tis. Kč/obyv./rok.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 26 – 27,5tis.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 26 – 27,5tis.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP MORAVSKÁ TŘEBOVÁ	
základní charakteristika	<p>správní obvod ORP Moravská Třebová v Pardubickém kraji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je z hlediska rozlohy 2. největší • má 2. nejnižší hustotu zalidnění • počet obcí odpovídá průměru kraje
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • SO zaznamenal výrazné zvýšení výše kapitálových výdajů na obyvatele a je v čele skupiny správních obvodů
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • SO vykázal nejvyšší hodnoty kapitálových výdajů na žáky MŠ ve skupinách SO (při aplikaci různých kritérií)
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • SO má nejvyšší měrnou produkci KO, ale naopak 2. nejnižší produkci směsného komunálního odpadu, díky tomu obvod dosáhl nejnižšího podíl SKO na KO ve skupině
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci benchmarkingu vykazuje SO každoročně nejnižší hodnoty běžných výdajů

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad